

TEZA:

Obwiniony radca prawny dopuścił się przestępstwa prowadzenia dwukrotnie pojazdu mechanicznego wbrew zakazowi sądowemu (zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych) oraz nie stosując się jednocześnie do decyzji Prezydenta Miasta o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami, czym popełnił delikty dyscyplinarne. Sąd dyscyplinarny wskazał na ciężar gatunkowy deliktów i drastyczność naruszenia godności zawodu. Biorąc pod uwagę okoliczność uprzedniej karalności Obwinionego, w tym trzykrotne orzeczenie kary zawieszenia prawa do wykonywania zawodu, orzeczenie kary pozbawienia prawa do wykonywania zawodu jest uzasadnione.

WO 67/23

ORZECZENIE

z dnia 24 lipca 2023 r.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie

w składzie:

Przewodniczący: SWSD Leszek Korczak
Sędziowie: SWSD Katarzyna Drożdż-Najbor /sprawozdawca/
SWSD Monika Urbaniak
Protokolant: Barbara Sarnowska

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego Alicji Kujawy

po rozpoznaniu w dniu 24 lipca 2023 r. na rozprawie sprawy
radcy prawnego S. W.

obwinionego o popełnienie trzech przewinień dyscyplinarnych polegających na
naruszeniu zasad etyki radcy prawnego - art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w
zw. z art. 11 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w zw. z art. 244 k.k. w zb. z art. 180a k.k.
/dwukrotnie/ oraz art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 62 ust. 2
Kodeksu Etyki Radcy Prawnego

z powodu odwołania Obwinionego z dnia 14 marca 2023 r. oraz obrońcy Obwinionego
z dnia 29 marca 2023 r. od orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej
Izby Radców Prawnych z dnia 13 stycznia 2023 r., sygn. akt D-34/22

- I. zaskarżone orzeczenie utrzymuje w mocy,
- II. zasądza od obwinionego koszty postępowania odwoławczego w kwocie 2.000 zł na rzecz Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie.

U z a s a d n i e n i e

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie uznał odwołanie Obwinionego S.W. oraz odwołanie obrońcy Obwinionego w całości za niezasadne.

W dniu 13 stycznia 2023 r. Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych (dalej OSD) w sprawie o sygn. akt D-34/22 wydał orzeczenie (dalej Orzeczenie), na mocy którego uznał Obwinionego radcę prawnego S.W.(dalej Obwiniony) winnym popełnienia trzech przewinień dyscyplinarnych: z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w zw. z art. 11 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w związku z art. 244 k.k. w zbiegu z art. 180a k.k. /dwukrotnie/ oraz z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w zw. z art. 62 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, polegających na tym że, Obwiniony:

- 1) w dniu 10 listopada 2020 r w ruchu lądowym, na drodze publicznej w (...) na ul. (...) prowadził pojazd mechaniczny marki (...) o nr rej. (...), nie stosując się do orzeczonego przez Sąd Rejonowy II Wydział Karny z dnia 20 listopada 2019 r. (sygn. akt II K 262/19) zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych oraz nie stosując się jednocześnie do wydanej przez Prezydenta (...) decyzji nr (...) o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami według kategorii AM, B, BI,
- 2) w dniu 1 marca 2021 r. w ruchu lądowym, na drodze publicznej w miejscowości (...), gmina (...), prowadził pojazd mechaniczny marki (...) o nr rej. (...), nie stosując się do orzeczonego przez Sąd Rejonowy II Wydział Karny z dnia 20 listopada 2019 r. (sygn. akt II K 262/19) zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych oraz nie stosując się jednocześnie do wydanej przez Prezydenta

(...) decyzji nr (...) o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami według kategorii AM, B, BI,

- 3) będąc wezwanym przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych do stawienia się w dniu 11 stycznia 2022 r. oraz w dniu 4 marca 2022 r. w siedzibie Okręgowej Izby Radców Prawnych, nie stawił się ani nie usprawiedliwił należycie swego niestawiennictwa.

OSD za przewinienie określone w pkt 1 wymierzył Obwinionemu karę pozbawienia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego, za przewinienie określone w pkt 2 karę pozbawienia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego, za przewinienie określone w pkt 3 wymierzył Obwinionemu karę upomnienia. Za przewinienia wymienione w pkt 1 i 2 wymierzył obwinionemu karę łączną pozbawienia prawa do wykonywania zawodu. OSD zasądził od Obwinionego na rzecz OIRP zryczałtowane koszty postępowania przed OSD w kwocie 2000 zł.

OSD w uzasadnieniu Orzeczenia podniósł, że okoliczności popełnienia dwóch pierwszych czynów nie budzą żadnych wątpliwości, gdyż zostały one potwierdzone prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego II Wydziału Karnego. Nadto obrońca Obwinionego w złożonym wniosku o dobrowolne poddanie się karze przyznał, że Obwiniony popełnił zarzucane mu czyny wymienione we wniosku o ukaranie. Obwiniony w toku prowadzonego postępowania nie negował ich popełnienia. OSD wskazał na orzeczenie WSD z dnia 27 października 2016 r. (sygn. akt WO 117/16), z którego wynika, że sąd dyscyplinarny jest związany wyrokiem skazującym co do popełnienia przestępstwa (jego znamion) i nie musi a nawet nie może w tym zakresie czynić własnych ustaleń i ocen, a obwiniony nie może w postępowaniu dyscyplinarnym kwestionować faktu popełnienia przestępstwa. OSD wymierzając Obwinionemu karę łączną pozbawienia prawa do wykonywania zawodu w związku z uznaniem Obwinionego za winnego zarzucanych mu dwóch deliktów dyscyplinarnych polegających na dopuszczeniu się przestępstwa prowadzenia pojazdu mechanicznego wbrew zakazowi sądowemu, wskazał na ciężar gatunkowy deliktów i drastyczność naruszenia godności zawodu. OSD wziął pod uwagę okoliczność uprzedniej karalności Obwinionego, w tym trzykrotne orzeczenie kary zawieszenia prawa do wykonywania zawodu (sprawy o sygn. akt: D-11/15, D-21/17, D-28/19), jak również to, że w postępowaniu o sygn. akt 28/19 Obwiniony został skazany za delikty dyscyplinarne tożsame z czynami przypisanymi w niniejszej sprawie. Dodatkowo OSD podkreślił nieskuteczność dotychczas

stosowanych wobec Obwinionego sankcji dyscyplinarnych oraz lekceważenie nałożonych kar zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego, co było z kolei przedmiotem postępowań dyscyplinarnych w sprawach D-21/17 oraz D-17/19, w których to Obwiniony ostatecznie uznany został winnym popełnienia deliktu polegającego na wykonywaniu zawodu radcy prawnego, pomimo prawomocnych kar zawieszenia prawa do wykonywania zawodu. Dlatego OSD doszedł do przekonania, że wobec postawy Obwinionego – świadomie lekceważącego prawomocny wyrok i decyzję o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami samochodowymi – drastycznie naruszającego obowiązujące go zasady etyki i normy prawne oraz nie respektującego orzeczeń dyscyplinarnych i wyroków sądów powszechnych a także decyzji administracyjnych tylko kara eliminacyjna spełni tu swoją rolę. OSD podkreślił, że ochrona godności zawodu i prewencja ogólna wymagają pozbawienia Obwinionego statusu radcy prawnego.

Odnosnie popełnienia trzeciego z zarzucanych Obwinionemu przewinień dyscyplinarnych polegającego na niestawieniu się na wezwanie Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego (dalej ZRD) oraz na nieusprawiedliwieniu należycie swojego niestawiennictwa, OSD wywiódł, że ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego jednoznacznie wynika, iż Obwiniony pomimo doręczonych mu wezwań ZRD do stawienia się w dniach: 11 stycznia 2022 r. oraz 4 marca 2022 r. nie wywiązał się z tego obowiązku. Obwiniony w odpowiedzi na wezwanie ZRD z dnia 22 grudnia 2021 r. poinformował mailem z dnia 30 grudnia 2021 r. o wystawionym na okres od 7 grudnia 2021 r. 28 lutego 2022 r. zaświadczeniu lekarskim ZUS ZLA potwierdzającym, że w tym okresie Obwiniony jest niezdolny do pracy. OSD podniósł, iż z przedłożonego zaświadczenia w żaden sposób nie wynika, że Obwiniony nie może stawić się na wezwanie. Z treści przesłanego zaświadczenia lekarskiego wynika, że chory może chodzić. Poza przedstawionym zaświadczeniem lekarskim Obwiniony w treści e-maila nie wskazał na żadne inne okoliczności usprawiedliwiające w należyty sposób jego niestawiennictwo, jak i w żaden inny sposób nie wykazał niemożliwości stawienia się na wezwanie ZRD. Dalej OSD zaznaczył, że podobna sytuacja powtórzyła się przy kolejnym wezwaniu ZRD (pismo z dnia 11 lutego 2022 r.). Wówczas Obwiniony poinformował pismem z dnia 2 marca 2022 r. o kolejnym zwolnieniu lekarskim, będącym kontynuacją poprzedniego zwolnienia, załączając kopię zaświadczenia lekarskiego ZUS ZLA potwierdzającego niezdolność do pracy w okresie od 1 marca 2022 r. do 30 marca 2022 r. Z jego treści nie wynika, iż Obwiniony nie mógł stawić się na wezwanie

ZRD, gdyż zgodnie z zaleceniem (pkt 16 zaświadczenia) - chory mógł chodzić. Również i w tym przypadku Obwiniony w przedmiotowym piśmie nie wykazał niemożności stawienia się na wezwanie, wskazując w jego treści jedynie na to, iż jego stan zdrowia wymaga rekonwalescencji i rehabilitacji. W ocenie OSD podnoszona przez Obwinionego okoliczność bez wskazania konkretnych przyczyn niemożności stawienia się na wezwanie nie implikuje uznania, że Obwiniony należycie usprawiedliwił swoje niestawiennictwo, tym bardziej że zwykle okres rekonwalescencji i rehabilitacji następuje już po zakończeniu leczenia. Dlatego też OSD uznał, że brak jest podstaw do uznania, że zaistniały uzasadnione przyczyny, które uniemożliwiały Obwinionemu stawienie się na wezwanie ZRD. OSD nie uwzględnił również wniosku o odroczenie rozprawy, który Obwiniony zgłosił mailowo w dniu 12 stycznia 2023 r. uznając w tym zakresie, że przyczyna nieobecności nie została nawet uprawdopodobniona, okoliczności popełnienia zarzucanych deliktów nie budzą wątpliwości, a wniosek Obwinionego zmierza jedynie do wydłużenia postępowania.

Od powyższego Orzeczenia odwołanie w dniu 14 marca 2023 r. wniósł Obwiniony zaskarżając Orzeczenie to w całości tak co do winy, jak i kary. Obwiniony Orzeczeniu zarzucił naruszenie przepisów postępowania mogące mieć wpływ na jego wynik poprzez rażące naruszenie art. 68³ ust. 3 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 313 § 1 kpk oraz art. 68³ ust. 5 ustawy o radcach prawnych, art. 6 kpk i art 42 ust. 2 Konstytucji poprzez nieprzedstawienie Obwinionemu zarzutów, nieogłoszenie ich, jak też nieprzesłuchanie go w charakterze Obwinionego mimo należytego usprawiedliwienia swojej nieobecności na posiedzeniach wyznaczonych na dzień 17 listopad 2021 r. i 1 luty 2022 r., jak też naruszenie jego prawa do obrony poprzez bezpodstawne zignorowanie wniosku o odroczenie posiedzenia z dnia 13 stycznia 2023 r. Obwiniony wniósł o uchylenie Orzeczenia w całości i przekazanie sprawy do ponownego przeprowadzenia i rozpoznania Sądowi I instancji. W uzasadnieniu odwołania Obwiniony wskazał, że należycie usprawiedliwił swoją nieobecność na posiedzeniach wyznaczonych na grudzień 2021 r. i marzec 2022 r., albowiem jego stan zdrowia po operacji bardzo utrudniał mu poruszanie się i przemieszczanie nawet w obrębie własnego mieszkania. Podkreślił, że długotrwałe powikłania pooperacyjne, rehabilitacja domowa nie dawały podstaw do chodzenia na spacerzy czy do apteki, nie wspominając o podróży do (...) i z powrotem trwającej cały dzień. Rzecznik otrzymał od Obwinionego epikryzy lekarskie oraz zwolnienia lekarskie, które w istocie trwają do dziś. Ponadto Obwiniony podkreślił, że złożył umotywowany wniosek o odroczenie posiedzenia wy-

znaczony na dzień 13 stycznia 2023 r., ale został on zignorowany. Zarażenie się wirusem COVID skończyło się dla Obwinionego hospitalizacją oraz zdiagnozowaniem zatorowości płucnej i zakrzepicą, a te mogą bezpośrednio prowadzić do zgonu. Obwiniony do odwołania załączył zdjęcie stawu kolanowego oraz aktualne orzeczenie lekarza orzecznika ZUS. Zdaniem Obwinionego z powodu powyższego doszło do naruszenia powołanych przepisów proceduralnych oraz gwarancji procesowych, co miało bezpośredni wpływ na treść i zakres zaskarżonego Orzeczenia.

Odwołanie w dniu 29 marca 2023 r. wywiódł również obrońca Obwinionego zaskarżając orzeczenie OSD co do winy w zakresie przewinienia w punkcie I ppkt 3 Orzeczenia oraz co do kary w zakresie przewinienia w punkcie I ppkt 1 i 2 Orzeczenia.

Zaskarżonemu Orzeczeniu zarzucono:

1) obrazę przepisów postępowania mających wpływ na treść Orzeczenia, tj.:

- art. 68³ ust. 5 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie polegające na uznaniu, że obwiniony nienależycie uzasadnił swoje niestawiennictwo,

- art. 7 kpk w zw. z art. 4 kpk w zw. z art. 74¹ pkt 2 ustawy o radcach prawnych polegające na niewzięciu pod uwagę trudnej sytuacji życiowej i zdrowotnej obwinionego w postaci niepełnosprawności i potrzeby ustawicznego leczenia, co miało wpływ na wymiar kary,

- art. 424 § 2 kpk w zw. z art. 74¹ pkt 2 ustawy o radcach prawnych polegający na braku odniesienia i wyjaśnienia w uzasadnieniu orzeczenia trudnej sytuacji życiowej i zdrowotnej obwinionego w kontekście wymierzenia wobec niego najsurowszej kary,

2) obrazę przepisów prawa materialnego, tj.:

- art. 91 ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 poprzez jego niezastosowanie co doprowadziło do błędnego uznania winy obwinionego co do nieusprawiedliwienia niestawiennictwa,

- art. 71 ust. 5 pkt 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych poprzez ich niezastosowanie co doprowadziło do uwzględnienia przy wymiarze kary dwóch przewi-

nień dyscyplinarnych, które z uwagi na ich zatarcie nie powinny być brane pod uwagę.

3) rażąco niewspółmierność kary pozbawienia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego z uwagi na nienależyte uwzględnienie przez Sąd okoliczności w postaci sytuacji zdrowotnej i życiowej obwinionego oraz nieuwzględnienie zatarcia dwóch przewinień dyscyplinarnych.

Wobec powyższego obrońca Obwinionego wniósł o zmianę Orzeczenia poprzez uniewinnienie obwinionego w zakresie pkt I pkt 3 Orzeczenia, ponadto zamianę kary pozbawienia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego na karę łagodniejszą. Wniesiono również o przyznanie obrońcy kosztów nieopłaconej pomocy prawnej za postępowanie odwoławcze oraz o nieobciążanie obwinionego kosztami postępowania II instancji.

W uzasadnieniu swojego odwołania obrońca Obwinionego podniósł, że obwiniony nie zgadza się z Orzeczeniem z kilku względów. Obwiniony należycie usprawiedliwił swoje niestawiennictwo przedkładając na tę okoliczność stosowne dokumenty medyczne, jak również zaświadczenie lekarskie. Z dokumentów wynika, że Obwiniony nie jest w stanie stawić się na wezwanie Rzecznika z uwagi na stan zdrowia i niezdolność do pracy. OSD w tej sytuacji nie zastosował przy tym w ogóle przepisu art. 91 ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 /„W okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 usprawiedliwienie niestawiennictwa przed sądem z powodu choroby nie wymaga przedstawienia zaświadczenia lekarza sądowego, o którym mowa w art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 15 czerwca 2007 r. o lekarzu sądowym (Dz.U. poz. 849, z 2008 r. poz. 293 oraz z 2011 r. poz. 622)”, który w dacie postępowania obowiązywał i miał zastosowanie do niniejszej sprawy. Dodatkowo obrona podniosła, iż OSD nie wziął pod uwagę trudnej sytuacji zdrowotnej i życiowej Obwinionego związanej z jego niepełnosprawnością, co przekłada się na codzienne funkcjonowanie Obwinionego, możliwości zarobkowania, ograniczenia w poruszaniu się. OSD w uzasadnieniu orzeczenia w ogóle nie odnosi się zdaniem obrony do powyższych kwestii i nie wyjaśnia dlaczego odmówił waloru wyżej wymienionym okolicznościom. Obrona w odwołaniu wskazała również i na to, że OSD w swoim uzasadnieniu powołuje się na dwa przewinienia dyscyplinarne, które nie powinny być brane pod uwagę z uwagi na ich zatarcie. Kary dyscyplinarne za dwa

przewinienia zostały wymierzone 28 kwietnia 2016 r. (WO- 17/1) i 16 lutego 2018 r. (D- 21/17), zaś stosownie do przepisu art. 71 ust. 5 pkt 2 ustawy o radcach prawnych i wskazanego tam terminu 5 lat, który upłynął, przewinienia te powinny ulec zatarciu i tym samym nie należy ich brać pod uwagę przy wymiarze kary. Niezastosowanie przez OSD tego przepisu wpłynęło negatywnie na wymiar kary i stworzyło niekorzystny dla Obwinionego kontekst sprawy. Wobec powyższego kara pozbawienia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego jawi się również jako rażąco niewspółmierna.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie zważył, co następuje.

Zarówno odwołanie Obwinionego, jak i Odwołanie obrońcy Obwinionego nie mają uzasadnionych podstaw i nie zasługują w całości na uwzględnienie z niżej wskazanych powodów.

Na samym wstępie Wyższy Sąd Dyscyplinarny (dalej WSD) podkreśla, że jest zobowiązany zgodnie z art. 433 § 2 k.p.k., który na mocy art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych należy stosować odpowiednio, *rozważyć wszystkie wnioski i zarzuty wskazane w środku odwoławczym, chyba że ustawa stanowi inaczej*.

Po wszechstronnej analizie zebranego w sprawie materiału dowodowego, stwierdzić należy, iż w całości rację należy przyznać OSD, a jego ustalenia faktyczne oraz subsumpcję prawną WSD w całości podziela. Odnosząc się z kolei do wskazanych w odwołaniach poszczególnych uchybień procesowych, wskazać należy co następuje.

Podniesiony przez Obwinionego (i zasadniczo wyczerpujący całość odwołania) zarzut rażącego naruszenia art. 68³ ust. 3 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 313 § 1 kpk oraz art. 68³ ust. 5 ustawy o radcach prawnych, art. 6 kpk i art 42 ust. 2 Konstytucji poprzez nieprzedstawienie Obwinionemu zarzutów, nieogłoszenie ich, jak też nieprzesłuchanie go w charakterze Obwinionego mimo należytego usprawiedliwienia swojej nieobecności na posiedzeniach wyznaczonych na dzień 17 listopad 2021 r. i 1 luty 2022 r., jak też naruszenie jego prawa do obrony poprzez bezpodstawne zignorowanie wniosku o odroczenie posiedzenia z dnia 13 stycznia 2023 roku nie znajduje potwierdzenia w materiale dowodowym sprawy i należy w całości uznać go za chybiony. W pierwszej kolejności zauważyć należy, iż z akt sprawy nie wynika, ażeby na dzień 17 listopada 2021 r., ale i na dzień 1 luty 2022 r., jak wskazuje Obwiniony, zo-

stało wyznaczone posiedzenie. Przeciwnie pismem datowanym na dzień 17 listopada 2021 r. (k. 10, TOM I) ZRD wezwał Obwinionego do osobistego stawiennictwa z terminem na dzień 7 grudnia 2021 r. (a pismem ZRD z dnia 11 lutego 2022 r. na dzień 4 marca 2022 r.). Pierwszy z terminów został zniesiony z urzędu, o czym Obwiniony został poinformowany. Tym samym pismem Obwiniony został pouczony o treści art. 62 ust. 3 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego statuującego ustawowy obowiązek współdziałania radców prawnych z organami samorządu, do którego należą, w tym do złożenia wyjaśnień w wyznaczonym terminie. De facto po tej dacie, bo od dnia 14 grudnia 2021 r. Obwiniony przysyłał kolejne zaświadczenia lekarskie skutkujące niemożnością przedstawienia i ogłoszenia Obwinionemu przez ZRD zarzutów. Kolejne wezwanie zostało do Obwinionego wystosowane w dniu 22 grudnia 2021 r. z terminem na dzień 11 stycznia 2022 r. (k. 17), o co zresztą wnosił sam Obwiniony w piśmie z dnia 1 grudnia 2021 r. (k. 13) prosząc o wezwanie („spotkanie”) na pierwszy kwartał 2022 r.

W tym miejscu należy zauważyć, na co zresztą słusznie wskazał OSD, że ze wszystkich przedłożonych przez Obwinionego zaświadczeń lekarskich wynika, że Obwiniony mógł w trakcie zwolnienia lekarskiego chodzić, innymi słowy nie był osobą leżącą, a przynajmniej nie wskazuje na to treść zaświadczeń lekarskich. Dodatkowo nie uszło uwadze WSD, że tylko pierwsze zwolnienie lekarskie wystawione zostało przez szpital - Szpital Ogólny w (...) (k.20) w związku z pobytem w nim Obwinionego w okresie od 7 grudnia 2021 r. do 13 grudnia 2021 r. (kolejne przez lekarza chorób wewnętrznych). Więcej, gdyby było tak, jak twierdzi Obwiniony, że miał problemy z poruszaniem się, to z zaświadczenia lekarskiego wynikałoby wskazanie, że „chory powinien leżeć”. O ile prawdą jest, że organy prowadzące postępowanie dyscyplinarne nie posiadają specjalistycznej wiedzy z zakresu medycyny, to jednak nie obce im są zasady doświadczenia życiowego i umiejętność oceny, czy obwinieni działając obstrukcyjnie, celowo wpływają na tok postępowania czy rzeczywiście, z przyczyn od siebie niezależnych, nie mogą wziąć w nim udziału, co najczęściej spotyka się ze zrozumieniem organów prowadzących postępowanie dyscyplinarne. Dlatego też WSD nie kwestionując w żadnej mierze ustaleń medycznych, powoła się jednak na wspomniane zasady doświadczenia życiowego, by stwierdzić, że w schorzeniach natury ortopedycznej (ale nie tylko) istotnym jest pionizacja pacjenta i jak najszybsze jego „uruchomienie”. Stwierdzenie to pozostaje spójne z treścią przedkładanych zaświadczeń lekarskich. W tym miejscu wskazać wypada, iż o tym czy niestawiennictwo zostało należycie usprawiedliwione (o czym szerzej w dalszej części uzasadnienia) i istnieją

podstawy do odroczenia rozprawy decyduje każdorazowo organ, przed którym toczy się postępowanie dyscyplinarne. Nie sposób jest nie dostrzec, iż ZRD usiłował tak ustalić termin przesłuchania, by wypadł on po zakończonym zwolnieniu lekarskim, jednakże bezskutecznie, gdyż Obwiniony sukcesywnie przedkładał kolejne zaświadczenia ZUS ZLA (k. 20, k. 21, k.24). Dlatego też postanowienie o przedstawieniu zarzutów w miejsce ogłoszenia zostało Obwinionemu doręczone na piśmie w trybie zastępczym zgodnie z regulacją art. 68³ ust. 3 ustawy o radcach prawnych (*W przypadku nieusprawiedliwionego niestawiennictwa obwinionego odpis postanowienia o przedstawieniu zarzutów rzecznik dyscyplinarny doręcza mu na piśmie, co zastępuje ogłoszenie*) wraz z pouczeniem o uprawnieniach i obowiązkach na gruncie toczącego się postępowania (k. 26-31). Trudno zatem uznać, że Obwinionego pozbawiono prawa do obrony. Obwiniony, co należy podkreślić, prawa do obrony pozbawił się poniekąd sam, stosując w postępowaniu dyscyplinarnym, taktykę procesową polegającą na wnioskowaniu o odraczenie rozpraw z powodu problemów zdrowotnych. Faktem jest, że w uzasadnieniu postanowienia o przedstawieniu zarzutów ZRD błędnie wskazał jako właściwą formę - poprzez odwołanie się do regulacji art. 117 § 2a k.p.k. - konieczność przedłożenia zaświadczenia lekarskiego wystawionego przez lekarza sądowego (k. 28). Nie był to jednak jedyny argument ZRD przemawiający za doręczeniem Obwinionemu na piśmie postanowienia o przedstawieniu zarzutów. ZRD bowiem wskazał na widniejącą na zaświadczeniach lekarskich ZUS ZLA adnotację „chory może chodzić”. Z uwagi na fakt, iż ustawa o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2 w art. 91 przewidywała czasowy brak konieczności przedstawienia zaświadczenia lekarza sądowego jako usprawiedliwienia niestawiennictwa przed sądem z powodu choroby, to można uznać w tym zakresie i tylko w części za uzasadniony zarzut podniesiony w odwołaniu przez obrońcę Obwinionego.

Kwestię stawiennictwa na wezwanie organów dyscyplinarnych oraz zasad usprawiedliwiania niemożności sprostania tym wezwaniom reguluje przepis art. 68³ ust. 2 i 5 ustawy o radcach prawnych, zgodnie z którymi *Niestawiennictwo obwinionego lub jego obrońcy na rozprawę, posiedzenie lub na wezwanie rzecznika dyscyplinarnego nie wstrzymuje rozpoznania sprawy lub przeprowadzenia czynności, chyba że należyście usprawiedliwią oni swoją nieobecność, jednocześnie wnosząc o odroczenie lub przerwanie rozprawy lub posiedzenia lub o nieprzeprowadzanie czynności przed rzecznikiem, albo sąd dyscyplinarny lub rzecznik dyscyplinarny z ważnych przy-*

czyn uznają ich obecność za konieczną (ust. 2); Należyte usprawiedliwienie niestawiennictwa obwinionego lub jego obrońcy na rozprawie lub na wezwanie rzecznika dyscyplinarnego wymaga wskazania i uprawdopodobnienia wyjątkowych przyczyn, zaś w przypadku choroby - przedstawienia zaświadczenia lekarskiego potwierdzającego niemożność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie organu prowadzącego postępowanie (ust. 5). Z powołanego przepisu wynika zatem, że podstawą do wstrzymania rozpoznania sprawy jest należyte usprawiedliwienie, o charakterze wyjątkowym, braku możliwości uczestniczenia w szeroko rozumianych czynnościach procesowych oraz jednoczesne wniesienie o odroczenie (lub przerwanie) rozprawy (lub posiedzenia) lub o nieprzeprowadzenie czynności przed rzecznikiem. WSD zauważa, że tego ostatniego w przedmiotowej sprawie zabrakło, albowiem Obwiniony do przedkładanych zaświadczeń ZUS ZLA jednocześnie nie złożył stosownych wniosków o nieprzeprowadzenie czynności przed ZRD. W szczególności za taki wniosek nie można uznać - zdaniem WSD - zawartego w piśmie z dnia 1 grudnia 2021 r. (k. 13) sformułowania „proszę o przesunięcie terminu naszego spotkania na pierwszy kwartał 2022 r.”, albowiem Obwiniony wręcz wnioskuje o przeprowadzenie czynności, tyle że w terminie przez siebie określonym, tj. I kwartał 2022 r. Taki wniosek wybrzmiał natomiast wprost w sformułowaniu zawartym przez Obwinionego w mailu z dnia 12 stycznia 2023 r. (k. 210): proszę odroczyć jutrzejszą rozprawę. Obwiniony składając wniosek o odroczenie rozprawy nie usprawiedliwił z kolei w sposób należyty swojego niestawiennictwa, albowiem wskazał co prawda przyczynę – zachorowanie na wirusa COVID, niemniej w żadnym stopniu jej nie uprawdopodobnił, na co słusznie wskazał OSD. Przypomnieć należy, iż stawiennictwo obwinionego (jego obrońcy) na rozprawie (posiedzeniu) sądu dyscyplinarnego lub na wezwanie rzecznika dyscyplinarnego nie jest obowiązkowe, stąd nie jest przeszkodą do prowadzenia i zakończenia postępowania dyscyplinarnego. Potwierdził to Sąd Najwyższy stwierdzając, że *w postępowaniu dyscyplinarnym nie ma obowiązku uczestniczenia obwinionego w rozprawach. Jest to jego prawo, a nie obowiązek, a prawnik musi się jednak liczyć z konsekwencjami tego, że nie stawia się na rozprawach* (postanowienie SN – Izba Karna z dnia 8 maja 2014r., SDI 13/14). Dla Obwinionego zgodnie z jego wnioskiem, został ustanowiony obrońca z urzędu. Dlatego też mając na uwadze dotychczasowy wywód trudno jest się zgodzić z podniesionym przez Obwinionego zarzutem naruszenia art. 6 k.p.k. i art. 42 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (*Każdy, przeciw komu prowadzone jest postępowanie karne, ma prawo do obrony we wszystkich*

stadiach postępowania. Może on w szczególności wybrać obrońcę lub na zasadach określonych w ustawie korzystać z obrońcy z urzędu).

Odnosząc się do pozostałych podniesionych przez Obrońcę zarzutów odwołania, tj. art. 7 kpk w zw. z art. 4 kpk oraz art. 424 § 2 kpk w zw. z art. 74¹ pkt 2 ustawy o radcach prawnych (niewzięcie pod uwagę trudnej sytuacji życiowej i zdrowotnej obwinionego w postaci niepełnosprawności i potrzeby ustawicznego leczenia, co miało wpływ na wymiar kary oraz nieodniesienie się i niewyjaśnienie w uzasadnieniu orzeczenia trudnej sytuacji życiowej i zdrowotnej obwinionego w kontekście wymierzenia wobec niego najsurowszej kary) wskazać należy, że z materiału dowodowego sprawy nie wynika, ażeby Obwiniony był osobą niepełnosprawną. Niepełnosprawność winna zostać stwierdzona orzeczeniem właściwego organu (przez odpowiednie zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności, które określają stopień tej niepełnosprawności oraz uprawnienia z tym związane), stąd okoliczność ta nie mogła znaleźć wyrazu w uzasadnieniu Orzeczenia, podobnie jak „trudna sytuacja życiowa” Obwinionego. I na tę okoliczność nie przedstawiono jakichkolwiek dowodów w trakcie postępowania dyscyplinarnego. Z kolei do kwestii nieodniesienia się przez OSD i niewyjaśnienia w uzasadnieniu Orzeczenia trudnej sytuacji zdrowotnej Obwinionego w kontekście wymierzenia wobec niego najsurowszej kary, WSD swoje zapatrywania wyrazi w dalszej kolejności w ramach wyводу dotyczącego zarzutu rażącej niewspółmierności kary.

Analizując z kolei podniesiony zarzut odwoławczy polegający na naruszeniu przepisów art. 71 ust. 5 pkt 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych – zgodnie z którego treścią: *Usunięcie wzmianki o ukaraniu dyscyplinarnym następuje z urzędu po upływie 5 lat od upływu okresu zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego- jeżeli radca prawny lub aplikant radcowski nie zostanie w tym czasie ukarany lub nie zostanie wszczęte przeciwko niemu postępowanie dyscyplinarne* – poprzez ich niezastosowanie co doprowadziło do uwzględnienia przy wymiarze kary dwóch przewinień dyscyplinarnych, które z uwagi na ich zatarcie nie powinny być brane pod uwagę, podkreślić należy, że i ten zarzut nie może się ostać. OSD w uzasadnieniu Orzeczenia wskazał między innymi na dwa wyroki:

- a) orzeczenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego z 28.04.2016 r., sygn. akt WO-17/16 za przewinienie dyscyplinarne polegające na kierowaniu pojazdem mechanicznym w stanie nietrzeźwości (0,36 promila), na mocy którego wymie-

rzono karę zawieszenia prawa do wykonywania zawodu na okres 6 miesięcy oraz zakaz wykonywania patronatu na okres 2 lat; orzeczeniem tym zmieniono łagodniejsze co do kary orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego z 04.12.2015 r., sygn. akt D-11/15 (k. 205-206, TOM 2),

- b) orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego OIRP z dnia 16.02.2018 r. sygn. akt D-21/17, za przewinienie dyscyplinarne polegające na wykonywanie zawodu radcy prawnego pomimo orzeczonej kary zawieszenia prawa do wykonywania zawodu na okres 6 miesięcy. Okręgowy Sąd Dyscyplinarny orzekł karę zawieszenia prawa do wykonywania zawodu na okres 1 roku oraz zakaz wykonywania patronatu na okres dwóch lat; prawomocność z dniem 31.07.2018 r. (k. 208).

Skoro bowiem w okresie biegu wykonywania kary zawieszenia prawa do wykonywania zawodu (orzeczenie WO-17/16) Obwiniony został ponownie ukarany (orzeczenie WO-21/17), to świetle regulacji art. 71 ust. 5 pkt 2 ustawy o radcach prawnych nie można twierdzić, że w stosunku do Obwinionego nastąpiło zatarcie skazania. Nawet jednak gdyby przyjąć, że wskazane przez Obronę i prawomocnie osądzone dwa delikty dyscyplinarne uległy zatarciu, to czyny te - wobec wagi popełnionych przez Obwinionego deliktów dyscyplinarnych objętych niniejszym postępowaniem, ale i kolejnych zapadłych względem Obwinionego orzeczeń dyscyplinarnych (orzeczenia OSD OIRP z dnia: 21.08.2019 r. o sygn. akt D-28/19 oraz z dnia 25.08.2020 r. o sygn. akt D-17/19) przywołanych przez OSD w uzasadnieniu Orzeczenia, a które nie uległy zatarciu - nie wpłynęłyby w istocie na wymiar orzeczonej względem Obwinionego kary pozbawienia prawa do wykonywania zawodu. W ocenie WSD czyny popełnione przez Obwinionego zasługiwałyby na orzeczenie kary eliminacyjnej także bez uwzględnienia jego dotychczasowej karalności – a już w każdym razie bez uwzględnienia dwóch wskazanych w odwołaniu jako zatarte orzeczeń.

Odnosząc się do sformułowanego zarzutu – rażącej niewspółmierności wymierzonej Obwinionemu kary pozbawienia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego należy uznać za nieznajdujący oparcia w materiale dowodowym sprawy. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, zgodnie z którym nie każda wadliwość rozstrzygnięcia o wymiarze kary może stanowić usprawiedliwioną podstawę odwoławczą, lecz jedynie jej kwalifikowana postać, wyrażająca się orzeczeniem kary "rażąco" niewspółmiernej. Przez rażąco niewspółmierność kary rozumieć należy

różnicę między karą wymierzoną przez sąd a karą, jaką należałoby orzec w następstwie prawidłowego zastosowania dyrektyw sądowego wymiaru kary przewidzianych w art. 53 k.k. Chodzi tu o różnicę tak oczywistą, że prowadzącą do niedającej się zaakceptować nieproporcjonalności kary orzeczonej w stosunku do kary sprawiedliwej.

Na podstawie art. 74¹ pkt 2 ustawy o radcach prawnych w sprawach nieuregulowanych do postępowania dyscyplinarnego stosuje się odpowiednio przepisy rozdziałów I-III Kodeksu karnego. Zgodnie z art. 438 pkt 4 k.p.k. w postępowaniu odwoławczym zaskarżone *orzeczenie ulega uchyleniu lub zmianie w razie stwierdzenia rażącej niewspółmierności kary (...)*. Przepis ten zatem odnosząc się do wymiaru kary nie stanowi o nieadekwatności kary, ani też nawet o niewspółmierności kary – ale o rażącej niewspółmierności kary. Tak więc aby mogło dojść do zmiany orzeczenia na podstawie wskazanej podstawy odwoławczej sąd II instancji winien dojść do przekonania, że po pierwsze zastosowana kara jest niewspółmierna, a po drugie, że jest to niewspółmierność o charakterze rażącym. W przedmiotowym przypadku z taką sytuacją nie mamy do czynienia, albowiem w ocenie WSD taka dysproporcja nie występuje.

Ustawa o radcach prawnych odsyłając (pośrednio) w w/wym. przepisie do odpowiedniego stosowania rozdziałów I-III Kodeksu karnego nie odsyła zatem wprost do przepisów art. 53 k.k. określających sądowe dyrektywy wymiaru kary, gdyż są one zamieszczone w rozdziale VI Kodeksu karnego. Niemniej z dyrektyw tych wynika, że *sąd wymierza karę według swojego uznania, w granicach przewidzianych przez ustawę, bacząc, by jej dolegliwość nie przekraczała stopnia winy, uwzględniając stopień społecznej szkodliwości czynu oraz biorąc pod uwagę cele zapobiegawcze i wychowawcze, które ma osiągnąć w stosunku do skazanego, a także potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa (§ 1) oraz że wymierzając karę, sąd uwzględnia w szczególności motywację i sposób zachowania się sprawcy, zwłaszcza w razie popełnienia przestępstwa na szkodę osoby nieporadnej ze względu na wiek lub stan zdrowia, popełnienie przestępstwa wspólnie z nieletnim, rodzaj i stopień naruszenia ciężących na sprawcy obowiązków, rodzaj i rozmiar ujemnych następstw przestępstwa, właściwości i warunki osobiste sprawcy, sposób życia przed popełnieniem przestępstwa i zachowanie się po jego popełnieniu, a zwłaszcza staranie o naprawienie szkody lub zadośćuczynienie w innej formie społecznemu poczuciu sprawiedliwości, a także zachowanie się pokrzywdzo-*

nego (§ 2). Należy przy tym pamiętać o specyfice odpowiedzialności dyscyplinarnej radców prawnych, realizowanej przez organy samorządu radcowskiego, które jako organy quasi-sądowe kształtują poziom sankcji za określone przewinienia dyscyplinarne. Zatem nie jest tak, że organy te przy wymiarze kary są zobligowane stosować wprost (a tylko odpowiednio, o ile w ogóle) dyrektywy, o których mowa w art. 53 k.k. Zatem przyjmując możliwość odpowiedniego stosowania art. 53 k.k. na gruncie postępowania dyscyplinarnego, uwzględnienie sytuacji życiowej i zdrowotnej Obwinionego (przy czym aktualne pozostaje spostrzeżenie WSD co do niewykazania na czym trudna sytuacja życiowa Obwinionego miałyby polegać), w kontekście wagi deliktów dyscyplinarnych, których popełnienia dopuścił się Obwiniony, ma znaczenie drugorzędne i musiałoby w efekcie spowodować orzeczenie kary łagodniejszej niż kara pozbawienia prawa do wykonywania zawodu, czyli przynajmniej kary zawieszenia prawa do wykonywania zawodu. WSD nie stracił z pola widzenia faktu, że taka kara została już Obwinionemu wymierzona i nie odniosła żadnych rezultatów w zakresie prewencji indywidualnej, albowiem Obwiniony pomimo orzeczonej kary zawieszenia prawa do wykonywania zawodu, zawód wciąż wykonywał, za co został skazany przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny OIRP w dniu 25 sierpnia 2020 r. (sygn. akt D-17/19).

Kara pozbawienia prawa do wykonywania zawodu jest karą najsurowszą i w realiach przedmiotowej sprawy – nierespektowania przez Obwinionego orzeczeń sądów powszechnych i kierowania pojazdem samochodowym pomimo sądowego zakazu oraz pomimo cofnięcia uprawnień w tym zakresie – jedyną adekwatną do popełnionych przez Obwinionego deliktów dyscyplinarnych. Zdaniem WSD trudno sobie wyobrazić karę bardziej właściwą od tej wymierzonej przez OSD. Kara ta ze względu na swój trwały charakter - spowoduje uniemożliwienie Obwinionemu dalszego nierespektowania zapadłych względem niego nie tylko orzeczeń sądów powszechnych, ale i orzeczeń sądów dyscyplinarnych. Wymierzenie innej spośród katalogu kar dyscyplinarnych nie odniosłoby zamierzonego skutku prewencyjnego. Tylko kara pozbawienia Obwinionego prawa wykonywania zawodu radcy prawnego pozwoli Obwinionemu odczuć negatywne konsekwencje swojego karygodnego zachowania.

Faktu tego nie może zmienić również podnoszona przez Obronę sytuacja zdrowotna Obwinionego, w tym potrzeby ustawicznego leczenia. Okoliczność ta, zdaniem WSD, nie ma istotnego znaczenia przy tak rażącym bagatelizowaniu przez Obwinionego – radcę prawnego, a więc osobę, od której wymaga się znacznie podwyższonej

staranności w zakresie przestrzegania przepisów prawa – zapadłych względem niego orzeczeń sądowych. Zachowanie Obwinionego negatywnie wpływało na postrzeganie osób wykonujących zawody zaufania publicznego i wskazywało na jego rażąco lekceważący stosunek do zasad etyki i godności zawodu. Obwiniony swym zachowaniem nie tylko podważył zaufanie i wizerunek swojej osoby, lecz również godził w dobre imię pozostałych radców prawnych oraz naruszył standardy, składające się na budowanie pozytywnego odbioru całego systemu wymiaru sprawiedliwości.

Biorąc pod uwagę wszystkie powyższe względy, wobec niepotwierdzenia się żadnej z podstaw odwoławczych wskazanych w art. 438 k.p.k. oraz nie identyfikując w sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 k.p.k., na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. w związku z art. 74' pkt 1 ustawy o radcach prawnych orzeczono jak w sentencji.

O obciążeniu Obwinionego kosztami postępowania dyscyplinarnego w kwocie 2.000 zł WSD orzekł na podstawie art. 70⁶ ust. 1 i ust. 2 zdanie pierwsze ustawy o radcach prawnych, zaś wysokość tych kosztów ustalił w oparciu o § 1 ust. 1 pkt 2 i § 3 ust. 2 uchwały nr 86/IX/2015 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 20 marca 2015 r. w sprawie określenia wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego w zw. z art. 70⁶ ust. 3 ustawy o radcach prawnych obciążając nimi Obwinionego i zasądzając je na rzecz Krajowej Rady Radców Prawnych, nie znajdując podstaw prawnych do zwolnienia Obwinionego, który zainicjował postępowanie odwoławcze od konieczności ich ponoszenia.